

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Навчально-науковий Інститут мистецтв

Кафедра методики викладання образотворчого і
декоративно-прикладного мистецтва та дизайну

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МАЛЮНОК ТА ЖИВОПИС

Освітня програма	<u>Середня освіта (Образотворче мистецтво)</u>
Спеціальність	<u>014 Середня освіта (за предметними спеціалізаціями)</u>
Спеціалізація	<u>014.12 Образотворче мистецтво</u>
Галузь знань	<u>01 Освіта /Педагогіка</u>

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол №1 від “31” серпня 2018 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Малюнок та живопис
Викладач (-і)	Сеник М. М.
Контактний телефон Викладача	0963871575
Е-mail викладача	melanisen@i.ua
Формат дисципліни	денна / заочна
Обсяг дисципліни	9кредитів ECTS; 270 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/index.php?mod=course&action=ReviewOneCourse&id_cat=61&id_cou=6704
Консультації	Консультації до самостійної роботи проводяться дистанційно та на практичних заняттях в аудиторії згідно розкладу.
2. Анотація до курсу	
<p>«Малюнок та живопис» є обов'язковою дисципліною циклу професійної підготовки фахівців IV(бакалаврського) рівня акредитації за спеціальністю 014. 12 Середня освіта (Образотворче мистецтво) та передбачає кваліфікацію «Вчитель образотворчого мистецтва і художньої культури та керівник гуртків (студій) з образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва та дизайну». Він є своєрідним та незамінним засобом навчальної діяльності вчителя, засобом наочної демонстрації, який сприяє пізнанню сутності зображуваного, розкриттю його характерних рис і закономірностей; сприяє розвитку в учнів спостережливості, логічного, образного мислення та слугує джерелом образотворчих знань.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Мета курсу - ознайомити студентів з особливостями малюнку та живопису як дієвого засобу наочного навчання, пізнання його суті та ролі у викладанні образотворчого мистецтва; опанувати специфіку малювання в загальноосвітній школі; розвинути вміння виконувати малюнки різноманітними художніми матеріалами на різноманітних поверхнях у процесі навчально-виховної та позакласної роботи з використанням сучасних технологій навчання зі спеціальності.</p> <p>У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - основні методи, техніки та матеріали малюнку і живопису, технології їх використання, зображувально-виражальні можливості графічних засобів у вирішенні образних завдань; - принципи композиції в малюнку; - принципи роботи з об'ємом, фактурою матеріалу, тінями й штрихом; - пропорції та їх значення в малюнку; - закономірності побудови форми на зображувальній поверхні; <p>Викладання живопису зобов'язує впроваджувати дидактичний принцип навчання, приділяти важливу увагу культурі навчання-пізнання й головного принципу дидактики художньої педагогіки – принципу наочного навчання. В процесі навчання викладач повинен зосередити увагу студентів на вирішенні завдань програми, формуючи у них професійний і культурний рівень майбутнього фахівця.</p> <p>Після завершення курсу навчання студент повинен вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - передавати з натури, з пам'яті та за уявою твори живописними та графічними матеріалами; - застосовувати набуті знання та навички для втілення творчого задуму в художньо-образну структуру композиції; - спираючись на основні принципи формотворення, уміти вірно та виразно промодельовати форму; - володіти термінологією, методично вірно викладати матеріал в процесі навчання учнів образотворчому мистецтву. 	
4. Результати навчання (компетентності)	
<p>Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, що потребують інтеграції знань і прийняття рішень у 	

практиці викладання образотворчого мистецтва в загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладах та у процесі навчання за спеціальністю.

Складові професійної компетентності:

– **Комунікативна** - здатність письмово й усно спілкуватися (комунікувати) українською - державною мовою; здатність реагувати мовними засобами на повний спектр соціальних і культурних явищ - у навчанні і на практиці; здатність використовувати засоби художньої виразності у сучасному полікультурному просторі.

– **Контрольна** - здатність вчитися самостійно й автономно, розробляти власну траєкторію саморозвитку упродовж навчання в університеті та усього життя, оцінювати прогрес і результати навчання.

– **Проектувальна** - здатність генерувати нові ідеї, вміння диференціювати традиційні та інноваційні способи вирішення завдань та знаходити межі їхнього застосування у навчальному процесі.

Фахові (предметні) компетентності:

– Здатність до теоретичного освоєння мистецької спадщини, фахової орієнтації у сучасному світовому та українському образотворчому просторі.

– Володіння образотворчою грамотою на рівні, необхідному для сприймання, оцінки та створення художнього образу.

– Здатність до організації і проведення позаурочної та позакласної роботи (вихід на пленер, екскурсії в музейні установи, участь у мистецьких проектах, майстер-класах, виставках).

– Здатність до застосування в освітньому процесі сучасних художньо-педагогічних технологій.

Результати навчання з навчальної дисципліни:

– здатність формувати уявлення про сутність, види та жанри мистецтва, вміння фахово орієнтуватися у сучасному світовому та українському образотворчому просторі, засвоєння системи мистецьких знань, художньо-естетичних понять і категорій, необхідних для викладання образотворчих дисциплін у школі та позашкільних закладах;

– розширення і збагачення художньо-естетичного досвіду опанування художніми вміннями та навичками, здатність до практичної художньої діяльності, підвищення професійної майстерності;

– володіння образотворчою грамотою на рівні, необхідному для сприймання, оцінки, створення художнього образу та консультування творчих особистостей в процесі освітньо-практичної діяльності;

– розвиток загальних творчих здібностей; стимулювання образного мислення, формування навичок художньої самоосвіти, виховання естетичного сприйняття дійсності та особистісно-ціннісного ставлення до мистецтва;

– виховання світоглядних уявлень і ціннісних художніх орієнтацій, розуміння зв'язків мистецтва з природним і предметним середовищем, життєдіяльністю людини, зокрема сучасними технологіями та засобами масової інформації;

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	2
практичні	44
самостійна робота	90

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
III	014. 12 СО. ОМ.	II	нормативний

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцін ки	Термін виконан ня
1. Основи пластичної анатомії. Лінійно-конструктивна побудова черепа та гіпсових форм частин обличчя. Пропорції фігури людини, особливості передачі форми та об'єму графічними засобами.	лекційне	[1, 2, 3, 8, 9]	Вивчення пропорцій 1 год.		
2. Постановка з гіпсовою	практичне	[1, 2, 7, 10, 16,	Світлотіньове	5б.	протягом

<p>головою (обруб). Компонівка на форматі. Вивчення гіпсового зліпку в профіль з метою визначення товщини елементів. Попередній аналіз форми моделі. Вибір ракурсу. Загальне розташування форми в просторі. Невдалий вибір точки зору. Узагальнена характеристика зліпка. Виявлення головної вісі руху та основних пропорцій. Основні пропорційні співвідношення. Особливості форми предмета, промальовка деталей, що визначають конструктивні особливості форми. Передача основних тональних градацій. Ліплення форми за допомогою світлотіні і штриха. Межі власних і падаючих тіней. Рефлекси. Узагальнення рисунку.</p>		17]	рішення голови, 4год.		тижня
<p><i>Матеріали:</i> папір (формат А2), олівці різної м'якості, гумка. 3. Зображення гіпсової форми частини обличчя (око). Послідовність виконання рисунку з гіпсовою формою частини обличчя. Загальна композиція площини аркуша, фор-ескіз. Принципи компоновки предметів, їх взаємозв'язок на площині та в просторі. Лінійно-конструктивна побудова ока. Послідовність побудови. Конструктивний аналіз форми. Моделювання тоном. <i>Матеріали:</i> папір (формат А2), олівці різної м'якості, гумка.</p>	практичне	[1, 2, 7, 10, 14, 15,]	Зображення гіпсової частини обличчя (око) в різних ракурсах, 4год.	5б.	протягом тижня
<p>4. Побудова гіпсової частини обличчя (ніс). Послідовність побудови. Конструктивний аналіз форми. Тонове моделювання. Детальна промальовка гіпсової форми з урахуванням видимих, невидимих і допоміжних ліній. <i>Матеріали:</i> папір (формат А2), олівці різної м'якості, гумка.</p>	практичне	[1, 2, 7, 10, 16, 17,]	Зображення гіпсової частини обличчя (носа) в різних ракурсах, 4год.	5б.	протягом тижня
<p>5. Академічний навчальний живопис та його особливості. Значення світлотіні в розумінні форми. Колорит. Етапи виконання академічного</p>	лекційне	[3, 4, 5, 8, 10, 12, 15]	Опрацювання літ. 1год.		протягом тижня

завдання. Відомі українські художники-живописці. 6. Натюрморт як жанр образотворчого мистецтва. Постановка натюрморту з трьох предметів та фруктів на тему «Осінь». Способи вирішення натюрморту майстрами живопису. Аналіз вибраних творів. Композиційна побудова натюрморту. <i>Матеріали</i> : папір (формат А2), олівці різної м'якості, гумка.	практичне	[3, 4, 5, 8, 10, 12, 15]	Побудова натюрморту, 4год.	5б.	протягом тижня
7. Виконання живописного акварельного зображення натюрморту з різними за кольором і фактурою предметами. Робота з натури з уважним вивченням і переданням тональних та колірних градацій, рефлексів, з використанням теплих та холодних кольорів палітри. Зображення характерних ознак та матеріальності предметів. <i>Матеріали</i> : папір (формат А2), олівці, фарби: акварель, гуаш.	практичне	[3, 4, 5, 8, 10, 12, 15]	Завершення Натюрморту у кольорі 4год.	5б.	протягом тижня
8. Побудова частини обличчя (губи). Послідовність побудови. Моделювання тоном. Світлотіньове моделювання, фактура. <i>Матеріали</i> : папір (формат А2), олівці різної м'якості, гумка.	практичне	[2, 6, 9, 11, 12, 19]	Зображення гіпсової частини обличчя (губи) в різних ракурсах, 4год.	5б.	протягом тижня
9. Лінійно-конструктивна побудова вуха. Послідовність побудови. Конструктивний аналіз форми. Моделювання тоном. <i>Матеріали</i> : папір (формат А2), олівці різної м'якості, гумка.	практичне	[2, 8, 9, 11, 13]	Зображення гіпсової частини обличчя (вухо) в різних ракурсах, 4год.	5б.	протягом тижня
10. Лінійно-конструктивна побудова стопи. Послідовність зображення. Замальовка ноги вище коліна. Конструктивний аналіз форми. Моделювання тоном. <i>Матеріали</i> : папір (формат А2), олівці різної м'якості, гумка.	практичне	[2, 8, 9, 10, 11, 17]	Зображення гіпсової частини тіла (стопи) в різних ракурсах, 4год.	5б.	протягом тижня
11. Вивчення будови руки та зап'ястя. Схематичне зображення. Послідовність роботи. Конструктивна побудова. Моделювання тоном. <i>Матеріали</i> : папір (формат А2), олівці різної м'якості, гумка	практичне	[1, 2, 3, 8, 9]	Зображення гіпсової частини тіла (руки) в різних ракурсах, 4год.	5б.	протягом тижня

12. Копії робіт відомих українських художників. Виконання живописного зображення натюрморту з різними за кольором і фактурою предметами та квітами. <i>Матеріали:</i> картон (40x50), олівці, фарби: акварель, гуаш, акрил, олія.	практичне	[3, 4, 5, 8, 10, 12, 15]	Виконання копії натюрморту 8 год.	5б. екзамен	до кінця семестру
Обсяг курсу					
Вид заняття			Загальна кількість годин		
Лекції			2		
практичні			44		
самостійна робота			88		
Ознаки курсу					
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)		Нормативний / вибірковий	
IV	014. 12 СО. ОМ.	II		нормативний	
Тематика курсу					
Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
1. Вивчення пропорцій фігури людини. Пропорції голови людини, основні види м'язів. Зображення в рисунку фігури людини, вимоги до виконання.	лекційне	[1, 2, 7, 12, 13, 16, 17]	Опрацювання фахової літ. 1 год.		
2. Декоративний живопис. Творчість видатних майстрів декоративного живопису К. Білокур, М. Приймаченко. Композиційні та технологічні особливості декоративного живопису. Техніки та матеріали в декоративному живописі. Специфічні особливості основних видів технік та прийомів роботи в декоративному живописі. Поняття імпріматири. Грунти і фактури. Лесування.	лекційне	[3, 4, 5, 8, 10, 12, 15]	Опрацювання фахової літ. 1 год.		
3. Замальовки й ескізи з природи фігури людини. Вертикальна вісь. Схематичне зображення та начерки фігури. <i>Матеріали:</i> папір (формат А3), олівці різної м'якості, гумка.	практичне	[1, 2, 7, 12, 13, 16, 17]	Начерки з природи, 4 год.	10б.	протягом тижня
4. Натюрморт з гіпсовою маскою та драперією. Вибір точки зору. Поняття про пропорції предмета. Взаємозв'язок предметів, компоновка. Особливості рисунку гіпсової маски: вибір матеріалів, правильний розрахунок твердості олівця. Побудова	практичне	[1, 2, 7, 12, 13, 16, 17]	Детальна промальовка а натюрморту, 4 год.	10б.	протягом тижня

<p>елементів форми в рельєфі та його бачення загалом. Контраст фактур драперії та гіпсової форми, принципи їх передачі. Засоби передачі форми в рельєфі. Світлотінь та її закономірності в рельєфі та драперії. <i>Матеріали:</i> папір (формат А2), олівці різної м'якості, гумка.</p>					
<p>5. Лінійно-конструктивна схема голови людини. Рисунок постановки класичної гіпсової голови (Антиной). Дотримання поетапності виконання. Компонівка, перевірка намічених пропорцій.</p>	практичне	[1, 2, 7, 12, 13, 16, 17]	Детальна промальовка голови, 4 год.		протягом тижня
<p>6. Рисунок гіпсової голови. Лінійно-конструктивний аналіз. Промальовка деталей.</p>	практичне	[1, 2, 7, 12, 13, 16, 17]	Робота над деталями, 4 год.		протягом тижня
<p>7. Рисунок гіпсової голови. Метод узагальнення та перспективності зображення. Детальна промальовка деталей, аналіз.</p>	практичне	[1, 2, 7, 12, 13, 16, 17]	Світлотіньове рішення, 4 год.	10б.	протягом тижня
<p>8. Складний натюрморт із різними за кольором і фактурою предметами (метал, скло, дерево, кераміка). Композиційне розміщення у вибраному форматі. Вивчення тональних та колірних нюансів, фактурності, характерних для різних предметів, пошуки матеріальності та колориту шляхом підбору відтінків з натури. <i>Матеріали:</i> папір (формат А2), олівці, фарби: акварель, гуаш.</p>	практичне	[3, 4, 5, 8, 10, 12, 15]	Детальна промальовка натюрморту, 4 год.		протягом тижня
<p>9. Виконання живописного зображення натюрморту, передання характерних матеріальних ознак предметів на тлі кольорових драперій. Перша прописка легкими сумішами, промальовка кольором головних складових натюрморту. Колірна побудова планів, прокладка головних колірних плям. Вивчення і передання зумовлених оточенням кольорів, блиску, рефлексів, характерних для різних предметів. Передання характерних ознак різних предметів з урахуванням колористичного рішення</p>	практичне	[3, 4, 5, 8, 10, 12, 15]	Продовження роботи над натюрмортом, 4 год.	10б.	протягом тижня

<p>натюрморту. <i>Матеріали:</i> папір (формат А2), олівці, фарби: акварель, гуаш.</p> <p>10. Прописування окремих предметів та драперій, передання матеріальності шляхом підбору колірних і тональних нюансів з природи. Уточнення колірної вирішення, деталізація та узагальнення. Матеріали для виконання завдань на вибір: акварель, гуаш, олійні фарби, полотно, пензлики, мастихіни.</p>	практичне	[3, 4, 5, 8, 10, 12, 15]	Продовження роботи над натюрмортом, 4 год.		протягом тижня
<p>11. Декоративне вирішення натюрморту. Організація композиційного рішення. Вирішення декоративних завдань шляхом максимальної площинності зображення. Проблема трактування форми в декоративному натюрморті. Інтерпретація натуралістичних форм натюрморту у декоративні. Акцентування відмінності кольору, форми і фактур різних предметів для досягнення ефекту декоративності в роботі. <i>Матеріали:</i> папір (формат А2), олівці, фарби: акварель, гуаш, кольоровий картон, папір, тканина, деревна стружка, комп'ютерна графіка.</p>	практичне	[3, 4, 5, 8, 10, 12, 15]	Завершення натюрморту 8 год.	10б.	до кінця семестру
					Екзамен

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	Оцінювання якості знань студентів, в умовах організації навчального процесу за кредитно-модульною системою здійснюється шляхом поточного, модульного, підсумкового (семестрового) контролю за 100-бальною шкалою оцінювання, за шкалою ECTS та національною шкалою оцінювання. Поточний контроль – це оцінювання навчальних досягнень студента (рівень теоретичних знань та практичні навички з тем, включених до змістових модулів), здобутих під час проведення аудиторних занять, виконання самостійної роботи, консультаціях (під час відпрацювання пропущених занять чи за бажання підвищити попереднє оцінювання) та активності студента на занятті. Поточний контроль реалізується у формі опитування, виконання практичних робіт, експрес-контролю, контролю засвоєння навчального матеріалу, запланованого на самостійне опрацювання студентом тощо.
Вимоги до письмової роботи	В рамках навчально-виховного процесу, з метою визначення рівня знань, умінь та навичок студентів проводиться контрольна робота за матеріалами лекційного курсу.
Семінарські заняття	навчальним планом не передбачені
Умови допуску до підсумкового контролю	Підсумковий контроль знань з дисципліни проводиться у формі заліку й екзамену.

	Залік проводиться на останньому занятті за кількістю балів поточного контролю і підсумкової роботи. Екзамен проводиться у комбінованій формі: – в усно- письмовій формі; – у формі оцінювання практичної роботи на кафедральному перегляді.
--	--

7. Політика курсу

Політика курсу базується на формуванні результатів навчання студента з академічної доброчесності. У випадку порушень - реагування згідно положень 1, 2 : https://docs.google.com/viewer?url=https%3A%2F%2Fpnu.edu.ua%2Fwp-content%2Fuploads%2F2019%2F02%2Fcode_of_honor.doc Обов'язкове виконання практичних завдань. Пропущені лекційні заняття відпрацьовується студентом відповідно до вимог кафедри. Пропущені практичні заняття, незалежно від причин пропуску, студент відпрацьовує в позаурочний час, попередньо узгоджений з викладачем. Слід наголосити, що місія курсу - виявити у студентів бажання свідомого вивчення дисципліни, створити відповідне тло для формування у студентів системи компетентностей, передбачених навчальною програмою. Успішне засвоєння студентами курсу відкриває їм шлях до реалізації власних творчих задумів, а також дає змогу застосовувати набуті знання, уміння й навички в художньо-педагогічній діяльності. Виходячи з цього, поведінка студентів має відповідати високій репутації університету.

8. Рекомендована література

1. Барчай Е. Анатомия для художников. Будапешт.: Корвина, 1982. 344с.
2. Барщ А.О. Наброски и зарисовки. Москва.: Изобраз. искусство, 1970. 166с.
3. Виннер А. В. Как пользоваться акварелью и гуашью. Москва.: Искусство, 1951. 54с.
4. Волков Н.Н. Композиция в живописи. Москва.: Искусство, 1977. 263с.
5. Волков Н.Н. Цвет в живописи. Москва.: Искусство, 1985. 320с.
6. Глазова М. В., Денисов В. С. Изобразительное искусство. Алгоритм композиции. Москва.: Когито-Центр, 2012. 221 с.
7. Ли Н. Г. Основы учебного академического рисунка: учебник для студ. высш. уч. завед. Москва.: Эксмо, 2008. 478 с. (Наявний в електронному репозиторії Університету: <http://elib.kubg.edu.ua/2659/>)
8. Ломоносова М. Т. Графика и живопись. Учеб. пособие. Москва.: ООО Астрель, 2003. 202 с. (Наявний в бібліотеці Університету в 3-х примірниках).
9. Маслов Н. Я. Пленэр : Практика по изобразит. Искусству : учеб. пособие для студентов худож.-граф. фак. пед. ин-тов. Москва. : Просвещение, 1984. 112 с.
10. Нестеренко В. Е. Рисунок головы человека. Минск.: 1992. 123с.
11. Основы викладання мистецьких дисциплін / за ред. Рудницької О.П. Київ, 1998. 84 с.
12. Рисунок. Живопись. Композиция : Хрестоматия : уч. пособие / сост. Н. Н. Ростовцев. М. : Просвещение, 1989. 207 с.
13. Ростовцев Н.Н. Методика преподавания изобразительного искусства в школе: учебник для студентов худож.-граф. фак. пед. ин-тов. 2-е узд., доп. и перераб. Москва.: Просвещение, 1980. 239 с.
14. Ростовцев Н. Н., Терентьев А.Е. Развитие творческих способностей на занятиях рисованием: учебное пособие для студентов худож.-граф. фак. пед. ин-тов. М.: Просвещение, 1987. 167 с.
15. Сергеев А. Учебный натюрморт. Москва.: Искусство, 1955.
16. Сухенько В. О. Рисунок : навчальний посібник. Київ.: «BONA MENTE», 2004. 184 с.
17. Таранов Н. Н. Основы учебного рисунка и производственной графики: учебн. пособие. Львов. : Свит, 1992. 208 с.
18. Туманов І. М. Рисунок, живопис, скульптура : теоретико-методологічні основи комплексного навчання : навчальний посібник. Львів. : Аверс, 2010. 496 с.

Викладач: Сенік М. М.

